

3

ความสอดคล้องของนโยบายประเทศไทย ต่อแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนในช่วงการแพร่ระบาดของ ของเชื้อไวรัสโควิด 19

Consistency of Thailand's policies from
a sustainable development
perspective during the COVID-19 pandemic.

► ปิยชัย นาคอ่อน
Piyachai Nakon

รับบทความ 23 พฤษภาคม 2566
แก้ไขบทความ 21 ธันวาคม 2566
ตอบรับบทความ 22 ธันวาคม 2566

นักวิจัยยุทธศาสตร์เชิงรุก สำนักงานบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
239 ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50200

Corresponding author, e-mail: Piyachai.nako@cmu.ac.th

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ความสอดคล้องของนโยบายประเทศไทยต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ผ่านการวิเคราะห์เอกสารและนโยบายของไทยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 โดยแบ่งนโยบายออกเป็น 5 หัวข้อ ได้แก่ 1) การจัดการฝุ่นและมลภาวะต่าง ๆ 2) การจัดการการค้ามนุษย์ 3) นโยบายสวัสดิการและการกระตุ้นเศรษฐกิจ 4) การจัดการเมืองและการวางโครงสร้างพื้นฐาน และ 5) การจัดการโรคติดเชื้อไวรัสโควิด 19 ผลการศึกษาพบว่า นโยบายของไทยได้บรรจุแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนเอาไว้เป็นแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยผสมผสานเข้ากับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้การนำมาปฏิบัตินั้นยังไม่สอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนเนื่องจากการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ปลายเหตุ กล่าวคือ 1) การจัดการฝุ่นและมลภาวะโดยการใช้น้ำพ่นเพื่อลดฝุ่น ควบคุมปริมาณรถยนต์ รถสาธารณะ 2) การจัดการการค้ามนุษย์ไม่ได้มีความเข้มงวดหรือจริงจังมากขึ้น 3) สวัสดิการที่ได้รับไม่ทั่วถึงทุกคน 4) การจัดวางผังเมืองที่ปรับปรุงทัศนียภาพแต่ขาดการปรับปรุงเรื่องผังเมือง และ 5) การจัดการเชื้อไวรัสโควิด 19 ที่มุ่งแก้ปัญหาเศรษฐกิจมากกว่าการควบคุมโรค ด้วยเหตุที่การดำเนินนโยบายเหล่านั้นอยู่ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 จึงทำให้ต้องดำเนินนโยบายในลักษณะที่เร่งด่วนมากกว่าดำเนินการอย่างมั่นคงยั่งยืน ข้อเสนอแนะคือควรมีการดำเนินนโยบายอย่างจริงจังและต่อเนื่องมากขึ้นเพื่อตอบโจทย์ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

คำสำคัญ: นโยบาย โควิด การพัฒนาที่ยั่งยืน ปัญหาสังคม

The article aims to study and analyze the alignment of Thailand's policies with sustainable development by reviewing documentation and government actions related to sustainable development during the COVID-19 pandemic. The policies are divided into five sections : 1) environmental management with a focus on PM 2.5 and other pollutants; 2) human trafficking; 3) welfare policies and the economic stimulation; 4) political management and infrastructure planning; and 5) COVID-19 prevention management. The study revealed that Thailand has integrated sustainable development strategies with the Sufficiency Economy Philosophy into the 20-Year National Strategic Plan. However, the implementation of these policies does not entirely align with the principles of sustainable development because it has a tendency to ignore underlying problems in favor of treating acute ones. The misalignment of policy implementations includes 1) the use of water spraying and controlling the number of cars and public transportation to reduce air pollution and other pollutants; 2) the lack of intensity or seriousness of human trafficking management; 3) the lack of universality in the accessibility of welfare benefits; 4) the absence of comprehensive adjustments to city planning and 5. the prioritization of economic problem-solving over disease control in the management of the COVID-19 virus. Due to the challenges posed by the COVID-19 pandemic, the current policy implementations have prioritized quick actions over sustainability. The recommendation emphasizes the need for a more dedicated and consistent approach to policy implementation, aligning more effectively with Sustainable Development Goals (SDGs).

Keywords: Policy, Covid-19, SDGs, Social Problem

บทนำ

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นแนวคิดที่ทางสหประชาชาติ (UN) ใช้เป็นแผนแม่แบบในการพัฒนาโลก เนื่องจากการพัฒนาที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว แม้จะส่งผลดีต่อประชากรในด้านความเป็นอยู่และความสะดวกสบาย แต่การพัฒนานี้ก็ส่งผลเสียในเรื่องของทรัพยากรที่มีอยู่ลดน้อยลงเป็นอย่างมาก สภาพอากาศที่แปรปรวนและภัยพิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น จึงต้องมีการวางแผนการพัฒนาที่ยั่งยืน เริ่มต้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 2015 และมีกรอบระยะเวลาถึง ค.ศ. 2030 โดยมีแนวทางการพัฒนาทั้งหมด 17 เป้าหมาย เพื่อให้ประเทศต่าง ๆ ในโลกสามารถนำมาปรับใช้ให้เข้ากับสถานการณ์ สภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมภายในประเทศของตน ซึ่งประเทศไทยเป็นหนึ่งในหลายประเทศที่รับเอาแนวทางนี้มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาประเทศ ตั้งแต่ที่ชุดเป้าหมายนี้ได้รับการรับรองใน ค.ศ. 2015 (SDG MOVE, 2021) ทำให้นโยบายและการดำเนินงานในภาคส่วนต่าง ๆ ของไทยนั้นสอดคล้องไปกับแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน นอกจากนี้ยังมีการนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ร่วมกับการพัฒนาที่ยั่งยืนอีกด้วย ปัจจุบันการพัฒนายังยั่งยืนเข้ามามีบทบาทมากขึ้น เนื่องจากการเกิดภัยพิบัติที่รุนแรงและบ่อยครั้ง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของภาวะเรือนกระจก น้ำแข็งขั้วโลกละลาย การระบาดของเชื้อไวรัสใหม่ ภาครัฐจึงควรมีส่วนร่วมในการดำเนินนโยบายต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อส่งผลดีต่อประชาชน

ในช่วงการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 รัฐบาลไทยได้ดำเนินนโยบายที่สำคัญต่อสถานการณ์ ได้แก่ การควบคุมการระบาดและเตรียมความพร้อมรับมือต่อการระบาดที่จะเกิดขึ้น รวมไปถึงการจัดหาวัคซีน อุปกรณ์ทางการแพทย์ และมาตรการด้านเศรษฐกิจ ไม่เพียงเท่านั้น ยังมีสถานการณ์ฝุ่นควัน PM 2.5¹ ปัญหาการคมนาคม และประเด็นเรื่องการปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาไล่เลี่ยกันกับการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ที่มีความสำคัญเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม รัฐบาลไทยได้ตอบสนองต่อเรื่องเหล่านี้อย่างไม่เป็นรูปธรรมมากนัก เช่น การพ่นน้ำเพื่อลดหมอกควัน การจัดซื้อวัคซีนที่ล่าช้ากว่าที่ควรจะเป็น นับเป็นการแก้ปัญหาที่ไม่เหมาะสมเท่าใด ซึ่งผลกระทบตกไปอยู่ที่ประชาชนที่ต้องบริหารจัดการตนเองให้รอดพ้นจากปัญหาที่พบ จากที่กล่าวมานั้น บทความนี้จึงมุ่งเน้นศึกษาความสอดคล้องของนโยบายภาครัฐต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและนำมาวิเคราะห์การสนับสนุนหรือขัดต่อแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวทางของสหประชาชาติ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความสอดคล้องของนโยบายของประเทศไทยในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 กับการพัฒนาที่ยั่งยืน
2. เพื่อวิเคราะห์นโยบายของประเทศไทยในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ที่สอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

วิธีการศึกษา

ดำเนินการศึกษาผ่านการวิเคราะห์เอกสารและนโยบายของไทยในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ที่สอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยแบ่งนโยบายออกเป็น 5 หัวข้อ ได้แก่ 1) การจัดการฝุ่นและมลภาวะต่าง ๆ 2) การจัดการการคมนาคม 3) นโยบายสวัสดิการและการกระตุ้นเศรษฐกิจ 4) การจัดการเมือง

¹ ฝุ่นที่มีขนาดเล็กกว่า 2.5 ไมครอน เกิดจากไอเสียรถยนต์ การเผาไหม้ เผาเชื้อเพลิงในโรงงาน นอกจากฝุ่นแล้วยังมีสารประเภทโลหะหนักและสารไฮโดรคาร์บอนปะปนอยู่ด้วย (โรงพยาบาลเว็ลด์เมดิคอล, มปป)

และการวางโครงสร้างพื้นฐานและ 5) การจัดการโรคติดเชื้อไวรัสโควิด 19 เพื่อที่จะสะท้อนเป้าหมายต่าง ๆ ของการพัฒนาที่ยั่งยืนออกมาได้อย่างชัดเจน

● เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ

การขยายตัวทางเศรษฐกิจของโลก รวมทั้งการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีตั้งแต่ยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมจนถึงปัจจุบันนั้นทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายด้านอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่งผลให้เกิดทั้งผลดีคือ ความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น ความสะดวกสบายที่มากขึ้น และผลเสียที่ตามมาไม่ว่าจะเป็นปัญหาการขาดแคลนทรัพยากร ความยากจน ความหิวโหย สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ปัญหาด้านสุขภาพและโรคระบาด องค์การสหประชาชาติจึงได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาอย่างยั่งยืนหรือ UN's Sustainable Development Goals เพื่อนำไปใช้เป็นแม่แบบในการพัฒนาโลกขึ้นเมื่อ ค.ศ. 2015 โดยมีกรอบระยะเวลาภายใน ค.ศ. 2030 และจัดตั้ง UN High-level Political Forum on Sustainable Development ขึ้นเพื่อเป็นบรรทัดฐานในการจัดการการพัฒนาอย่างยั่งยืนในอนาคต (United Nation (UNDSEA), 2018) โดยมีการกำหนดเป้าหมายเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาทั้งหมด 17 เป้าหมาย ให้รัฐบาลในแต่ละประเทศนำไปปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของตน

ภาพที่ 1 ภาพแสดงเป้าหมายทั้ง 17 เป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน
ที่มา : SDG MOVE (2021)

ภาพที่ 1 แสดงให้เห็นถึงเป้าหมายต่าง ๆ ที่ได้กำหนดมาโดยสหประชาชาติ ซึ่งในแต่ละเป้าหมายมีความสอดคล้องกันในเชิงนโยบาย ตั้งแต่การจัดการความยากจน การสร้างรายได้และการสร้างอาชีพ การวางโครงสร้างพื้นฐานของเมืองและการป้องกันสิ่งที่จะเป็นผลกระทบต่อไปในอนาคต เพื่อให้เห็นถึงเป้าหมายของการพัฒนาได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้เขียนได้ทำการแบ่งออกเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ 3 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 กลุ่มนโยบายทางเศรษฐกิจ ประกอบไปด้วยเป้าหมายที่ 1 การจัดความยากจน เป้าหมายที่ 2 การจัดความหิวโหย เป้าหมายที่ 8 การส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจและการมีงานทำ เป้าหมายที่ 9 ส่งเสริมอุตสาหกรรม นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐานที่มั่นคง ในกลุ่มนี้จะเน้นไปในเรื่องของการจัดการด้านปากท้องของประชาชน การวางโครงสร้างพื้นฐานให้เหมาะสมในแต่ละประเทศ ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานเหล่านั้นได้อย่างสะดวก และการสร้างรายได้ขึ้นต่ออย่างยั่งยืน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วยเป้าหมายที่ 3 การสร้างหลักประกันสุขภาพที่ดีและส่งเสริมสวัสดิภาพ เป้าหมายที่ 4 การศึกษาที่มีคุณภาพ เป้าหมายที่ 5 ความเท่าเทียมทางเพศ เป้าหมายที่ 10 การลดความเหลื่อมล้ำ ความไม่เสมอภาค เป้าหมายที่ 11 การพัฒนาเมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ที่มีความมั่นคง ยั่งยืน โดยเป้าหมายต่าง ๆ ในกลุ่มนี้จะมุ่งเน้นไปในการพัฒนามนุษย์ให้มีความเท่าเทียมกัน มีศักยภาพพร้อมที่จะเป็นประชาคมโลก สามารถเข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ ได้อย่างเท่าเทียม และการได้รับความเสมอภาคและการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

กลุ่มที่ 3 กลุ่มสุดท้ายคือการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยเป้าหมายที่ 6 การจัดการน้ำและสุขอนามัยที่ดี เป้าหมายที่ 7 การเข้าถึงพลังงานอย่างยั่งยืนและย่อมเยา เป้าหมายที่ 12 การผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน เป้าหมายที่ 13 การจัดการกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป้าหมายที่ 14 การอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล เป้าหมายที่ 15 การปกป้องฟื้นฟูและสนับสนุนระบบนิเวศทางบก เป้าหมายที่ 16 ส่งเสริมความสงบสุขและความยุติธรรม เป้าหมายที่ 17 ความร่วมมือและการสนับสนุนในการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในกลุ่มสุดท้ายนี้ จะมุ่งเน้นไปที่การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรทางบก และทรัพยากรมนุษย์

แม้เป้าหมายที่กล่าวมาทั้งหมดนั้นจะสามารถตอบโจทย์การแก้ปัญหาและการพัฒนาโลกอย่างยั่งยืนได้ดี แต่ในทางปฏิบัติไม่สามารถที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายทั้งหมดที่กล่าวมาได้ เนื่องจากบริบททางสังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม รูปแบบการปกครองและเสถียรภาพทางการเมืองในแต่ละประเทศที่แตกต่างกันออกไป การวางนโยบายให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนจึงมีความแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของประเทศนั้น ๆ

ประเทศไทยได้มีการนำเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนมาใช้ด้วยเช่นกัน โดยเป็นการผสมผสานระหว่างปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับการพัฒนาอย่างยั่งยืน ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความรู้และคุณธรรม ความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่ดีอยู่ในตัว (ปริญญช ธรรมปิยา, 2019) ได้บรรจุไว้ในแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่ทางรัฐบาลได้จัดทำขึ้น

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้วิเคราะห์เปรียบเทียบความเชื่อมโยงระหว่าง 169 เป้าหมายย่อยของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนกับ 37 ระดับประเด็นแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ จำนวน 23 ฉบับ และ 140 เป้าหมายระดับย่อยของแผนแม่บทเพื่อกำหนดทิศทางความสอดคล้องต่อการพัฒนาระดับประเทศ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2020)

ภาพที่ 2 การเชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ
ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2020)

จากภาพที่ 2 จะเห็นได้ว่ายุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มีการเชื่อมโยงเข้ากับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่หลากหลาย เช่น การจัดการการกัดเซาะดินและมลภาวะต่าง ๆ ตรงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนข้อที่ 13 การรับมือกับภาวะโลกร้อนสอดคล้องกับแผนแม่บทที่ 2 การต่างประเทศ แผนแม่บทที่ 6 พื้นที่และเมืองน่าอยู่ อัจฉริยะ แผนแม่บทที่ 10 การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม แผนแม่บทที่ 11 การพัฒนาศักยภาพของคนตลอดช่วงชีวิตการเรียนรู้ แผนแม่บทที่ 12 การพัฒนาการเรียนรู้ หรือเรื่องของการจัดการการคมนาคม ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายที่ 5 ของการพัฒนาที่ยั่งยืนในเรื่องของความเท่าเทียมทางเพศ ซึ่งสอดคล้องกับแผนแม่บทที่ 1 ความมั่นคง แผนแม่บทที่ 2 การต่างประเทศ แผนแม่บทที่ 13 การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี แผนแม่บทที่ 15 พลังทางสังคม แผนแม่บทที่ 17 ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม แผนแม่บทที่ 20 การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ เป็นต้น

● นโยบายของไทยต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

รายงานผลการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายใต้วาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ระดับชาติโดยสมัครใจประจำ ค.ศ. 2021 ประเทศไทยกล่าวถึงประเด็นเรื่องภาวะโลกร้อน การจัดการน้ำและพลังงานอย่างยั่งยืนเพื่อปกป้องทรัพยากรทางน้ำและทรัพยากรป่าไม้จากผู้มีส่วนได้เสีย จัดการการคมนาคม และการคอร์รัปชัน รวมไปถึงการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาองค์ความรู้ร่วมกันกับนานาประเทศ ควบคู่ไปกับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้พร้อมกันกับรูปแบบโมเดลเศรษฐกิจชีวภาพ - เศรษฐกิจหมุนเวียน - เศรษฐกิจสีเขียว ที่นำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนได้ (SDG Goal Knowledge Platform, 2021)

ทุกนโยบายและการดำเนินงานของรัฐบาลจะมีการบรรจุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้เป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินงานด้วย ทำให้ยากที่จะไม่นำนโยบายเหล่านั้นมาเขียนลงในงานชิ้นนี้ทั้งหมด ผู้เขียนจึงขอยกนโยบายที่แสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นจำนวน 5 กลุ่มนโยบาย ได้แก่ 1) การจัดการฝุ่นและมลภาวะต่าง ๆ 2) การจัดการการคมนาคม 3) นโยบายสวัสดิการและการกระตุ้นเศรษฐกิจ 4) การจัดการเมืองและการวางโครงสร้างพื้นฐาน และ 5) การจัดการโรคติดเชื้อไวรัสโควิด 19

การจัดการฝุ่นและมลภาวะต่าง ๆ

นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ค.ศ. 2017-2036 ได้กำหนดกรอบนโยบายในการจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นระยะเวลา 20 ปี เพื่อให้ทุกหน่วยงานนำไปใช้และปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเหมาะสม (สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2018) จาก 4 นโยบายที่ได้บังคับใช้นั้น นโยบายที่ 2 การสร้างการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อความมั่นคงยั่งยืน มีความสอดคล้องกับบริบทในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 เนื่องจากเป็นช่วงที่ชื้อของฝุ่น PM 2.5 ด้วยเช่นกัน โดยนโยบายจะมุ่งเน้นไปในทางลดการเกิดฝุ่นและใช้รถโดยสารที่ประหยัดพลังงาน สร้างมลพิษน้อย มีการพัฒนาระบบขนส่งต่าง ๆ ซึ่งนโยบายนี้สอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนในเป้าหมายที่ 13 ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น และสอดคล้องในเป้าหมายย่อย 3 เป้าหมายคือ เป้าหมายย่อยที่ 13.1 เสริมสร้างภูมิคุ้มกันด้านเทคโนโลยีและการปรับตัวต่ออันตรายและภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับภูมิอากาศในทุกประเทศ เป้าหมายย่อยที่ 13.2 บูรณาการมาตรการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการวางแผนระดับชาติ และเป้าหมายย่อยที่ 13.3 พัฒนาการศึกษ การสร้างความตระหนักรู้และขีดความสามารถของมนุษย์และของสถาบันในเรื่องการลดผลกระทบและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการเตือนภัยล่วงหน้า ซึ่งสอดคล้องกับตัวชี้วัดในเป้าหมายย่อยทุกตัว

อย่างไรก็ดี ในทางปฏิบัตินั้นภาครัฐได้เลือกใช้การฟ่นละอองน้ำเพื่อลดฝุ่นควันที่จะช่วยทำให้ฝุ่นละอองที่มีขนาดใหญ่ลดลงได้ การควบคุมปริมาณรถให้น้อยลง การส่งเสริมให้ประชาชนทำงานที่บ้าน รวมทั้งการงดการเผาในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ได้ช่วยให้ค่าฝุ่นลดลงอย่างรวดเร็ว แต่ฝุ่นมาจากมลภาวะที่สะสมร่วมกับภูมิอากาศที่เปลี่ยนไป ทำให้ค่าฝุ่นคงที่เหมือนตอนที่ยังไม่ได้ประกาศนโยบายออกไป (กุลธิดา, 2020) จะเห็นได้ว่าเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ ขณะที่การเกิดฝุ่น PM 2.5 ยังมีสาเหตุมาจากการเผาซึ่งในช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยว การปล่อยสารพิษและฝุ่นควันจากโรงงาน และปริมาณของรถยนต์ที่มากเกินไป รัฐบาลจึงควรมุ่งเน้นไปที่การแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ เช่น นำซังข้าวไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบอื่นนอกเหนือจากการเผา การจัดการวางผังเมือง และการวางโครงสร้างพื้นฐานซึ่งจะกล่าวถึงต่อไป และการออกนโยบายที่สนับสนุนให้ประชาชนหันมาใช้รถโดยสารสาธารณะหรือหันมาใช้รถยนต์ไฟฟ้าเพิ่มมากยิ่งขึ้น

การจัดการการค้ำมนุษย์

การจัดการการค้ำมนุษย์นั้นสอดคล้องกับเป้าหมายที่ 5 ความเท่าเทียมทางเพศ ในเป้าหมายย่อยที่ 5.1 ยุติการเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบที่มีต่อผู้หญิงและเด็กหญิงในทุกที่ เป้าหมายย่อยที่ 5.2 ขจัดความรุนแรงทุกรูปแบบที่มีต่อผู้หญิงและเด็กหญิงทั้งในที่สาธารณะและที่รโหฐาน รวมถึงการค้ำมนุษย์ การแสวงประโยชน์ทั้งทางเพศและในรูปแบบอื่น และเป้าหมายย่อยที่ 5.3 ขจัดแนวปฏิบัติที่เป็นภัยทุกรูปแบบ อาทิ การแต่งงานในเด็กก่อนวัยอันควรและโดยการบังคับและการทำลายอวัยวะเพศหญิง อีกหนึ่งเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่สอดคล้องกันคือ เป้าหมายที่ 16 ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ โดยสอดคล้องกันกับเป้าหมายย่อยและตัวชี้วัดทุกตัวในเป้าหมายนี้

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ทั้ง 3 ฉบับและพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องนั้นได้มีการดำเนินการโดยการบูรณาการในทุกภาคส่วน มีการจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อประสานการทำงานในด้านการค้ำมนุษย์รวมถึงการจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือเหยื่อจากการค้ำมนุษย์อีกด้วย อย่างไรก็ตามประเทศไทยเป็นประเทศที่ถูกจับตามองเรื่องการค้ำมนุษย์เป็นอย่างมาก จากรายงานการติดตามการค้ำมนุษย์

ใน ค.ศ. 2021 นั้น สหรัฐอเมริกาได้จัดอันดับประเทศไทยให้อยู่ในกลุ่มที่ 2 บัญชีรายชื่อที่น่าจับตามอง (สถานทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย, 2021) เนื่องจากการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เข้มแข็งและการจัดการกับการค้ามนุษย์ที่ต่ำกว่ามาตรฐานที่ได้กำหนดไว้ ปัญหาส่วนใหญ่มักจะเกิดขึ้นจากการใช้แรงงานบนเรือ หรือการลักลอบนำแรงงานข้ามชาติเข้ามาโดยผิดกฎหมาย โดยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ทำให้การควบคุมดูแลและเฝ้าระวังการกระทำผิดต่อการค้ามนุษย์นั้นลดลงอย่างเห็นได้ชัด แม้ตัวเลขของการสืบสวนคดีการค้ามนุษย์ใน ค.ศ. 2021 เพิ่มขึ้นเป็น 188 คดีจาก 133 คดีในปี ค.ศ. 2020 แต่ในด้านการดำเนินคดีกับลดลงเหลือแค่ 125 รายจาก 302 รายในปี ค.ศ. 2020 หรือการสอบสวนคดีการค้ามนุษย์ทางอินเทอร์เน็ตเพียง 11 รายเหลือเพียง 22 ราย (สถานทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย, 2021)

ประเทศไทยได้มีการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการป้องกันการการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน (Prevention of Human Trafficking on Labor Operation Center) หรือ ศปท.ร. (PHTLOC) สังกัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นศูนย์ประสานงานในการจัดการดูแลการค้ามนุษย์เป็นหลัก โดยมีคณะกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันการการค้ามนุษย์ด้านแรงงานเป็นผู้กำหนดยุทธศาสตร์ และมีคณะกรรมการขับเคลื่อนการทำงานของศูนย์เป็นผู้ดำเนินการปฏิบัติการ (สำนักงานเลขาธิการศูนย์บัญชาการป้องกันการการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน, 2015) นอกจากนี้ยังมีความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ เช่น โครงการความร่วมมือสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง (UNIAP) โครงการส่งเสริมความมั่นคงให้กับสำนักงานประสานงานชายแดนในเอเชียตะวันออกเฉียง (BLO) และองค์กรนอกภาครัฐ (NGOs) เช่น มูลนิธิรักษ์ไทย เครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน เป็นต้น โดยมุ่งเน้นไปในพื้นที่ที่มีแรงงานข้ามชาติและเป็นพื้นที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดพะเยา จังหวัดตาก จังหวัดสมุทรสาคร และให้ความช่วยเหลือโดยการจัดตั้งบ้านพักเด็ก สถานสงเคราะห์เพื่อรองรับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ถึงแม้จะมีการประสานงานให้ความช่วยเหลือกันอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ ศูนย์บัญชาการป้องกันการการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน (ศปท.) จะเข้าช่วยเหลือและประสานงานกับองค์กรที่ได้กล่าวมาข้างต้นในการนำพาผู้เสียหายจากสถานที่ที่ถูกกักขัง หรือประสานงานกับสถานทูตในต่างประเทศ หากผู้เสียหายถูกนำตัวออกไปนอกประเทศ และติดต่อขอรับการคุ้มครองจากเจ้าหน้าที่ตำรวจให้กับญาติผู้เสียหายจากการตามคุกคามของกลุ่มลักลอบค้ามนุษย์ อย่างไรก็ตาม ยังคงมีปัญหในเรื่องของการนิยามการค้ามนุษย์ เช่น พฤติกรรมใดที่เข้าข่ายเป็นการค้ามนุษย์ ตลอดจนกระบวนการช่วยเหลือเหยื่อที่ไม่เหมาะสมเท่าที่ควร ปัญหาในด้านข้อกฎหมายที่ให้อำนาจในการช่วยเหลือได้ไม่เต็มที่ ทีมสหวิชาชีพที่มุ่งเน้นการตั้งรับมากกว่าการใช้มาตรการเชิงรุก ทำให้เหยื่อการค้ามนุษย์ถูกทำร้ายหรือช่วยเหลือได้ไม่ทันเวลา ปัญหาด้านภาระงานที่มากเกินไปของแต่ละบุคคล การมีส่วนร่วมของชุมชนในการเฝ้าระวังไม่ให้เกิดการค้ามนุษย์ และการติดตามผลการดำเนินงานที่ทำได้อย่างยากลำบาก

จากที่กล่าวมานั้น การมีส่วนร่วมขององค์กรในภาคเอกชนและองค์กรระหว่างประเทศจะมีความสำคัญมากกว่านโยบายที่กำหนดมาจากภาครัฐ ดังเช่นการช่วยเหลือแรงงานข้ามชาติที่ทำงานอยู่ในเรือประมงชาวอินโดนีเซียใน ค.ศ. 2015 ของมูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน หลังจากที่มีรายงานว่ายังมีลูกเรือตกค้างอยู่เป็นจำนวนมาก (3PlusNews, 2019) เพราะการดำเนินงานที่คล่องตัวกว่า และเป็นการแก้ปัญหาเชิงรุกจึงทำให้สามารถช่วยเหลือเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้ดีกว่า

นโยบายสวัสดิการและการกระตุ้นเศรษฐกิจ

รัฐบาลไทยยังให้ความสำคัญกับการขจัดความยากจนและการลดความเหลื่อมล้ำ ด้วยนโยบายสนับสนุนความเป็นอยู่ของประชาชนไม่ว่าจะเป็นบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่ช่วยลดค่าครองชีพ โดยรัฐบาลจะให้

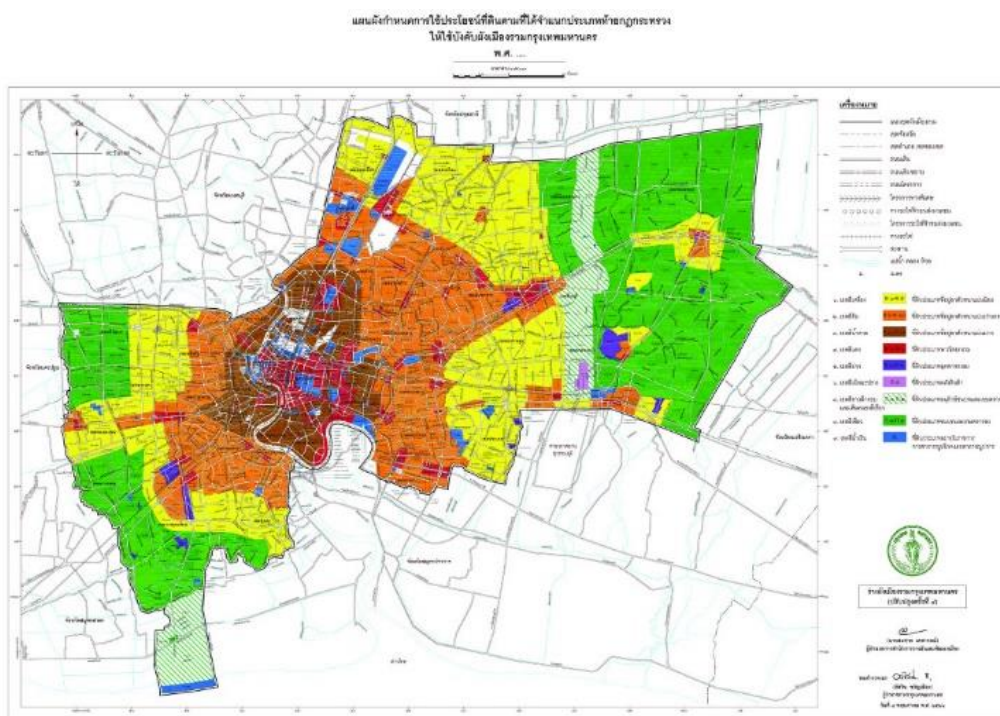
เงินไหลไปในบัตรสวัสดิการให้ผู้มีรายได้น้อยที่มาลงทะเบียน นำไปซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค (สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2018, น. 7) ซึ่งแตกต่างกันไปตามรายได้ต่อปีของผู้ถือบัตร และยังสนับสนุนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เช่น ค่าโดยสาร ค่าแก๊สหุงต้ม เป็นต้น แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่อยู่อาศัย ที่สนับสนุนให้ทุกคนมีที่อยู่อาศัยที่ได้มาตรฐาน ประชาชนสามารถเข้าถึงระบบการเงินและระบบสินเชื่อ ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในที่อยู่อาศัย เกิดเป็นชุมชนเข้มแข็งพึ่งพาตัวเองได้ และมีสาธารณูปโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2017) แต่หลังจากวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ทำให้ภาครัฐต้องดำเนินนโยบายเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจต่าง ๆ ได้แก่ โครงการ “เราชนะ” ที่สนับสนุนเงินช่วยเหลือจากผลกระทบของวิกฤตการณ์ เชื้อไวรัสโควิด 19 โครงการ “เราเที่ยวด้วยกัน” ที่ช่วยกระตุ้นการท่องเที่ยวภายในประเทศ และโครงการ “คนละครึ่ง” ที่รัฐบาลช่วยเหลือประชาชนด้วยการออกค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าและบริการในราคาครึ่งหนึ่ง

นโยบายที่กล่าวมานั้นมีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนในเป้าหมายที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่ แต่ไม่สอดคล้องกับเป้าหมายย่อยและตัวชี้วัดที่ 1.a คือ สร้างหลักประกันว่าจะมีการระดมทรัพยากรอย่างมีนัยยะสำคัญจากแหล่งที่หลากหลาย รวมไปถึงการยกระดับความร่วมมือเพื่อการพัฒนาเพื่อให้ประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศพัฒนาน้อยที่สุด มีวิธีการที่เพียงพอและคาดการณ์ได้ในการดำเนินงานตามแผนงานและนโยบายเพื่อยุติความยากจนในทุกมิติ และเป้าหมายย่อยที่ 1.b คือสร้างกรอบนโยบายที่เหมาะสมในระดับประเทศ ระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ บนฐานของยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เอื้อประโยชน์แก่คนจน (Pro-Poor) และคำนึงถึงความละเอียดอ่อนเชิงเพศภาวะ (Gender-Sensitive) เพื่อส่งเสริมให้มีการเร่งการลงทุนเพื่อปฏิบัติการขจัดความยากจน เนื่องจากนโยบายที่กล่าวมานั้นไม่ได้เกิดความร่วมมือกับต่างชาติและการที่ผู้มีรายได้น้อยเข้าถึงสวัสดิการนี้ได้ยาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนในเป้าหมายที่ 8 ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานที่เต็มที่และมีประสิทธิภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน แต่ไม่สอดคล้องกับเป้าหมายย่อยที่ 8.7 ดำเนินมาตรการที่มีประสิทธิภาพโดยทันที เพื่อจัดแรงงานที่ถูกบังคับ ยุติความเป็นทาสสมัยใหม่ และการค้ามนุษย์ และยับยั้งและกำจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายที่สุด ซึ่งรวมถึงการใช้ทหารเด็กและภายใน ค.ศ. 2025 ยุติการใช้แรงงานเด็กในทุกรูปแบบ เป้าหมายย่อยที่ 8.8 ปกป้องสิทธิแรงงานและส่งเสริมสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัยและมั่นคงสำหรับผู้ทำงานทุกคน รวมถึงคนต่างด้าว โดยเฉพาะหญิงต่างด้าว และผู้ทำงานเสี่ยงอันตราย เนื่องจากเป็นนโยบายที่เน้นการกระตุ้นเศรษฐกิจมากกว่าเป็นนโยบายที่มุ่งการวางฐานรากทางเศรษฐกิจ และสอดคล้องกับทุกตัวชี้วัดในทุกเป้าหมายย่อย

นโยบายที่กล่าวมาเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุเท่านั้น เริ่มจากโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่ไม่สามารถเข้าถึงคนจนได้ทุกคนอย่างเท่าเทียม เห็นได้จากข่าวว่าคนจนไม่จริงใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ อีกทั้งการเก็บข้อมูลคนจนที่ทำได้ยาก เนื่องจากประชาชนบางรายหาเช่ากินค่า จึงไม่มีเวลาในการไปให้ข้อมูลว่าตนนั้นเป็นคนจน ทำให้ไม่ตอบโจทย์ในการแก้ปัญหาความยากจนที่แท้จริง ในขณะที่ยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองและที่อยู่อาศัยนั้น พบว่า โครงการที่ตั้งขึ้นมามีผู้มาลงทะเบียนน้อยกว่าที่ตั้งเป้าหมายไว้ เนื่องจากโครงการเหล่านี้ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลจากตัวเมือง เพื่อให้ได้ราคาที่ถูกแต่สถานที่ทำงานนั้นอยู่ในเมืองเป็นส่วนใหญ่ และด้วยปัญหาในการให้สินเชื่อของธนาคารที่ต้องเป็นผู้มีรายได้ขั้นต่ำจำนวนหนึ่ง (บุญเลิศวิเศษปรีชา, 2019) กลายเป็นนโยบายที่ออกมานั้น ไม่ได้สนับสนุนให้ผู้มีรายได้น้อยมีที่อยู่อาศัยหรือได้รับสวัสดิการอย่างที่ดีควรจะเป็นคือการเข้าถึงที่อยู่อาศัยที่สามารถเดินทางไปสถานที่ทำงานได้อย่างสะดวก และสามารถเข้าถึงสินเชื่อบ้านได้ง่ายขึ้น

การจัดการเมืองและการวางโครงสร้างพื้นฐาน

เมื่อพูดถึงเรื่องการจัดการเรื่องที่อยู่อาศัยและการจัดการเมืองแล้วนั้น ภาครัฐได้มีนโยบายที่จะปรับปรุงภูมิทัศน์ให้กับกรุงเทพมหานครและในอีกหลายเมืองทั่วประเทศไทย โดยนโยบายที่เห็นได้ชัดคือการปรับปรุงทัศนียภาพบริเวณคลองโอ่งอ่าง จากเดิมที่เป็นแหล่งขายสินค้าปัดทับคลอง ได้ถูกปรับปรุงจนกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยว หรือโครงการชองนทรีที่มีการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่คล้ายกับคลองชองเกซอน² ของประเทศเกาหลีใต้ โดยที่ไม่ได้วางโครงสร้างพื้นฐานของเมืองหรือจัดการเมืองให้เป็นระบบมากกว่าเดิม จากผังเมืองของกรุงเทพมหานครในภาพที่ 3 นั้น เห็นได้ว่าการแบ่งเขตอุตสาหกรรมและเขตพื้นที่อยู่อาศัยปะปนกันอยู่ มีการกระจุกตัวของสถานที่ราชการที่ทำให้การจราจรมีความสิ้นเปลือง ประชากรกระจุกตัวอยู่แต่ในเมืองใหญ่ เป็นผลมาจากการวางผังเมืองที่เอื้อประโยชน์ให้กับนายทุนมากกว่าการวางผังเมืองให้เป็นระบบ ในความเป็นจริงนั้นการจัดการภูมิทัศน์ของเมืองควรทำควบคู่ไปกับการวางผังเมืองให้เป็นระบบ และต้องไม่ส่งผลกระทบต่อโบราณสถานหรือสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ อย่างกรณีของชุมชนป้อมมหากาฬ ที่ทางกรุงเทพมหานครได้ทำการไล่ผู้ที่อยู่อาศัยในบริเวณนั้นออกไปเพื่อรักษาป้อมมหากาฬเอาไว้ ขณะที่ความเป็นชุมชนนั้นก็ได้อ่อนไหวให้เห็นถึงประวัติศาสตร์ที่มีมาอย่างยาวนานของป้อมมหากาฬด้วยเช่นกัน จึงควรให้ความสำคัญทั้งพื้นที่ทางประวัติศาสตร์และชุมชนที่อยู่โดยรอบ แต่อย่างไรก็ตามทางกรุงเทพมหานครได้เปิดรับความเห็นในแนวทางใหม่ ๆ เช่นการพัฒนาโครงการขนาดใหญ่ การจัดให้มีพื้นที่เปลี่ยนถ่ายการจราจรเป็นต้น (สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์, 2019)

ภาพที่ 3 ผังเมืองกรุงเทพมหานคร
ที่มา : สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ (2019)

² เป็นคลองที่ถูกพัฒนาขึ้นเป็นสถานที่ท่องเที่ยวในกรุงโซล เกาหลีใต้ จากเดิมที่เป็นทางด่วนและมีชุมชนแออัดอยู่โดยรอบ ถูกจัดการให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบ (ดารณี, 2019)

เช่นเดียวกับการจัดการเมืองในต่างจังหวัดที่รัฐบาลไม่ได้มีการกำหนดแผนไว้อย่างแน่นอนเหมือนกับกรุงเทพมหานคร ตัวอย่างในจังหวัดเชียงใหม่ที่มีการใช้พื้นที่ในเขตพื้นที่ประวัติศาสตร์อย่างหนาแน่น ควรที่จะต้องมีมีการพิจารณาวางแผนการขยายตัวเพื่อรองรับการเติบโตของเมือง “พื้นที่นอกชูปเปอร์ไฮเวย์ออกไปทางตะวันออกของเมืองเหมาะสมสำหรับการรองรับการเติบโตหรือการพัฒนาเป็นเมืองใหม่ของเมือง เพราะไม่อยู่ในเขตเมืองเก่า” (วิทยา ดวงธิดา และ ปราณอม ตันสุขานันท์, 2018) นอกจากการขยายเมืองแล้วนั้น การวางโครงสร้างพื้นฐานอย่างระบบขนส่งมวลชน การโทรคมนาคมก็ควรทำให้เป็นรูปธรรมด้วย

จากที่กล่าวมานั้น การจัดการเมืองแม้ว่าจะมีความสอดคล้องอย่างเด่นชัดในเป้าหมายที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง และยั่งยืน แต่ไม่สอดคล้องในเป้าหมายย่อยที่ 11.2 จัดให้ทุกคนเข้าถึงระบบคมนาคมขนส่งที่ยั่งยืน เข้าถึงได้ปลอดภัย ในราคาที่สมารถจ่ายได้ พัฒนาความปลอดภัยทางถนน ขยายการขนส่งสาธารณะและคำนึงถึงกลุ่มคนที่อยู่ในสถานการณ์ที่เปราะบาง ผู้หญิง เด็ก ผู้พิการ และผู้สูงอายุภายใน ค.ศ. 2030 และเป้าหมายย่อย 11.b ภายในปี 2020 เพิ่มจำนวนเมืองและกระบวนการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ที่เลือกใช้และดำเนินการตามนโยบายและแผนที่บูรณาการเพื่อนำไปสู่ความครอบคลุม ประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร การลดผลกระทบและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีภูมิต้านทานต่อภัยพิบัติและให้พัฒนาและดำเนินการตามการบริหารความเสี่ยงจากภัยพิบัติแบบองค์รวมในทุกระดับ โดยเป็นไปตามกรอบการดำเนินงานเพื่อลดความเสี่ยง เนื่องจากโครงการบ้านเอื้ออาทรที่อยู่ไกลจากพื้นที่ทำงาน ไม่มีระบบขนส่งมวลชนเข้าถึงและเรื่องของสินเชื่อที่เข้าถึงได้น้อยทำให้ประชาชนต้องซื้อบ้านในราคาที่แพงขึ้น นอกจากนี้การจัดการฝุ่นซึ่งเป็นภัยพิบัติในรูปแบบหนึ่งนั้นยังไม่มีการจัดการที่เป็นรูปธรรมจากที่กล่าวไปในข้างต้น

การจัดการโรคติดเชื้อไวรัสโควิด 19

ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 การดำเนินนโยบายตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเช่นเดียวกับนโยบายอื่น ๆ โดยกล่าวถึงเป้าหมายที่ 3 สร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคนในทุกวัย เนื่องจากเป็นเป้าหมายที่สอดคล้องมากที่สุดจากทุกเป้าหมายในการพัฒนาที่ยั่งยืน อย่างไรก็ตามยังคงมีเป้าหมายย่อย 2 เป้าหมายที่ไม่สอดคล้องกับนโยบาย ได้แก่ เป้าหมายย่อย 3.6 ลดจำนวนการตายและบาดเจ็บจากอุบัติเหตุจากการจราจรทางถนนทั่วโลกลงครึ่งหนึ่งภายใน ค.ศ. 2020 และเป้าหมายย่อย 3.a เพิ่มความเข้มแข็งในการดำเนินงานตามกรอบอนุสัญญาขององค์การอนามัยโลกว่าด้วยการควบคุมยาสูบในทุกประเทศตามความเหมาะสม เพราะเป้าหมายย่อยเหล่านี้มุ่งในการดูแลเรื่องของอุบัติเหตุและการควบคุมยาสูบมากกว่าการจัดการการระบาด จากที่กล่าวมานั้น รัฐจำเป็นต้องดำเนินการควบคุมและจัดการโรคระบาดที่เกิดขึ้นให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน แต่กลับมีการปล่อยให้เกิดการแพร่ระบาดขึ้นโดยไม่มีการควบคุมที่แน่ชัด แม้ว่าแผนการจัดการวัคซีนที่มองในภาพรวมถือว่าดำเนินการได้ดีในระดับหนึ่ง แต่ในด้านคุณภาพและการจัดการยังน่าวิตกกังวล เนื่องจากวัคซีนที่นำเข้ามานั้นมีประสิทธิภาพด้อยกว่าวัคซีนในท้องตลาดทั้งหมด กล่าวคือมีอัตราการป้องกันไม่ให้เกิดอาการได้อยู่ที่ 51% และป้องกันการเข้ารักษาที่โรงพยาบาลได้ 100% ในขณะที่วัคซีนในท้องตลาดตัวอื่นมีอัตราการป้องกันไม่ให้เกิดอาการที่ 70% ขึ้นไป (นงลักษณ์, 2021) นอกจากนี้การไม่เข้าร่วมในโครงการ COVAX³ ทำให้ประชาชนเสียประโยชน์ในการได้รับวัคซีนเพื่อป้องกันตนเองจากเชื้อไวรัสโควิด 19 จึงทำให้ส่วนของการจัดการรักษานั้นไม่สอดคล้องกับเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน เนื่องจากไม่สามารถลดจำนวนผู้เสียชีวิตจาก

³ เป็นโครงการที่จัดตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนและพัฒนา จัดซื้อจัดส่งวัคซีนป้องกันเชื้อไวรัสโควิด 19 โดยความร่วมมือขององค์การอนามัยโลกและองค์กรพันธมิตรเพื่อวัคซีน (BBC Thai, 2021)

การติดเชื้อลงได้เมื่อเทียบกับประเทศอื่น เช่น ประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย และสหราชอาณาจักรที่มีผู้ติดเชื้อเป็นจำนวนใกล้เคียงกับประเทศไทยแต่กลับมีผู้เสียชีวิตน้อยกว่าอย่างเห็นได้ชัด

ขณะที่รัฐบาลกลับให้ความสนใจไปที่การแก้ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจมากกว่าการควบคุมการแพร่ระบาด ด้วยการออกนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านโครงการ “เราชนะ” “คนละครึ่ง” และ “เราเที่ยวด้วยกัน” โดยไม่ได้คำนึงถึงความเสี่ยงในการออกมาจับจ่ายใช้สอยของประชาชน และยังเร่งให้มีการเปิดประเทศรับนักท่องเที่ยวเข้ามาเร็วกว่าที่ควรจะเป็น เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจภาคการท่องเที่ยวโดยมีเป้าหมายให้ประชาชนได้รับวัคซีนครบสองโดสที่ร้อยละ 50 จึงสามารถเปิดประเทศได้ ซึ่งเป็นเรื่องที่แตกต่างกันจากประเทศอื่นอย่าง สิงคโปร์ นิวซีแลนด์ หรือออสเตรเลีย ที่มีเป้าหมายให้ประชากรได้รับวัคซีนครบสองโดสที่ร้อยละ 80 (อลงกรณ์, 2021)

บทสรุป

รัฐบาลไทยได้นำเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้ง 17 เป้าหมาย ของสหประชาชาติมาปรับใช้ให้เข้ากับนโยบายของประเทศ แต่การปรับใช้นั้นกลับทำให้เกิดความขัดแย้งในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประเด็นแรกนั้นคือการนำมาใช้แก้ปัญหาแบบผิวเผินไม่ได้ลงลึกไปในการแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างอย่างที่เราควรจะเป็น ไม่ว่าจะเป็นการควบคุมมลพิษและการป้องกันการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่ไม่ได้เข้มงวดจริงจังกับการจัดการกับอุตสาหกรรมที่ปล่อยมลพิษเหล่านี้ หรือการกระตุ้นให้คนหันมาใช้รถพลังงานไฟฟ้า แต่กลับไม่มีนโยบายลดการเก็บภาษีนำเข้ารถยนต์ไฟฟ้าหรือการสนับสนุนให้ประชาชนหันมาใช้รถยนต์ไฟฟ้ากันมากขึ้นในช่วงนั้น แต่ได้มีการผลักดันเกี่ยวกับรถยนต์ไฟฟ้าเพิ่มมากขึ้นหลังจากวิกฤตการณ์โควิด หรือการจัดการกับฝุ่น PM 2.5 ที่เป็นการแก้ปัญหาแบบเร่งด่วนมากกว่าเป็นการแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน ประเด็นถัดมาคือเรื่องของการตีความเป้าหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืนแตกต่างไปจากที่ควรเป็น เช่น การพัฒนาเมืองควรจะเป็นการวางโครงสร้างพื้นฐานให้มีความสะดวกและสนับสนุนการเดินทางของประชาชน แต่กลับกลายเป็นการปรับปรุงภูมิทัศน์ของเมืองแทน หรือการรักษาสมดุลทางวัฒนธรรมนั้นรวมเพียงแค่วัตถุที่จับต้องได้ ไม่ได้รวมถึงชุมชนหรือกลุ่มคนที่ได้อยู่อาศัยมาก่อนหน้านี้

ประเด็นสุดท้ายคือเรื่องของการกำหนดนโยบายโดยไม่สะท้อนถึงลักษณะการใช้ชีวิตของประชาชน จึงทำให้นโยบายที่ออกมาไม่ได้ผลลัพธ์ตามที่ตั้งเป้าหมายเอาไว้ ตัวอย่างจากการสร้างบ้านเพื่อให้ผู้มีรายได้น้อยได้อยู่อาศัยแต่เข้าอยู่อาศัยได้ยาก เนื่องจากทำเลอยู่นอกตัวเมืองไปมาก ทำให้ผู้มีรายได้น้อยที่ต้องการที่อยู่อาศัยไม่สามารถเดินทางไปทำงานได้อย่างสะดวก และปัญหาการเข้าถึงสินเชื่อในการกู้ซื้อที่อยู่อาศัยทำได้ลำบาก เนื่องจากต้องมีความสามารถในการกู้ยืมเงินในระดับหนึ่ง ทำให้ผู้มีรายได้น้อยที่หาเช่ากินค่าเช่าถึงนโยบายนี้ได้ยาก

แม้การศึกษาชิ้นนี้จะไม่สนับสนุนหรือส่งเสริมเป้าหมายของ SDGs เท่าใดนัก แต่เป็นการชี้แนวทางให้เห็นว่าการดำเนินนโยบายนั้นภาครัฐควรต้องปรับปรุงหรือแก้ไขให้ตรงกับเป้าหมายข้อใด ได้แก่ ภาครัฐต้องมุ่งเน้นประเด็นในการรักษาสีสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติให้มากยิ่งขึ้น เช่น มาตรการดูแลและจัดการฝุ่น การสนับสนุนการใช้รถยนต์ไฟฟ้า การประหยัดพลังงาน การสร้างพลังงานสะอาด ตามเป้าหมายที่ 6, 12 และ 15 ต่อมาคือ ประเด็นเรื่องของการจัดการการค้ามนุษย์นั้นต้องเป็นเป้าหมายที่ 5, 10, 16 และ 17 ที่ต้องดูแลเนื่องจากประเทศไทยเคยถูกลดการจัดอันดับในเรื่องของการค้ามนุษย์ลง การจัดการความยากจนด้วยการจัดสรรพื้นที่อยู่อาศัยและการช่วยเหลือด้วยบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่ตรงกับเป้าหมายที่ 1, 2, 8, 10 และ 11 นั้นต้องมีการดำเนินการให้ทั่วถึงทุกพื้นที่โดยไม่มีการแบ่งแยกหรือเฉพาะเจาะจงว่าใครจนหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2017). ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่อยู่อาศัยระยะ 20 ปี. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- กุลธิดา สามะพุทธิ และ ราชพล เจริญศิริ. (2020). โควิด-19: กรมควบคุมมลพิษเสนอ "ทำงานที่บ้าน" ระยะยาวหลังพบคุณภาพอากาศกรุงเทพฯดีขึ้น. สืบค้นจาก [HTTPS://WWW.BBC.COM/THAI/THAILAND-52757762](https://www.bbc.com/thai/thailand-52757762)
- ดารณี เสือแยะ. (2019). ผู้นำการบริหารจัดการเมืองรุ่นใหม่: กรณีศึกษา คลองของเกซอนเกาหลีใต้. สืบค้นจาก <http://www.furd.in.th/cities/world-cities-reviews/view/46j5wvewGNd/>
- นงลักษณ์ สุขวานิชย์ศิลป์. (2021). ข้อมูลเปรียบเทียบวัคซีนโควิด-19 ที่องค์การอนามัยโลกรับรอง. สืบค้นจาก <https://pharmacy.mahidol.ac.th/th/service-knowledge-article-info-old.php?id=577>
- บุญเลิศ วิเศษปรีชา. (2019). ผ่านยุทธศาสตร์การพัฒนาที่อยู่อาศัย 20 ปี: ฝันใหญ่ แต่ไม่สรุปบทเรียน. สืบค้นจาก <https://waymagazine.org/land-and-right-housing-1/>
- ปริญญ ชรรณปียา. (2019). สืบสานสู่ปฏิบัติ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ส.พิจิตรการพิมพ์ จำกัด.
- โรงพยาบาลเวสต์เมดิคอล. (มปป). ผู้เฒ่า PM 2.5 ภัยร้ายใกล้ตัวเรา. สืบค้นจาก https://theworldmedicalcenter.com/th/new_site/health_article/detail/?page=%E0%B8%9D%E0%B8%B8%E0%B9%88%E0%B8%99-pm-25-%E0%B8%B1%E0%B8%A2%E0%B8%A3%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B9%83%E0%B8%81%E0%B8%A5%E0%B9%89%E0%B8%95%E0%B8%B1%E0%B8%A7%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B2
- วิทยา ดวงธิดา และ ปราณอม ต้นสุขนันท์. (2018). แนวทางการพัฒนาละแวกบ้านและย่านในเมืองเชียงใหม่ วารสารวิชาการคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สจร, 27 (2018).
- สถานทูตสหรัฐประจำประเทศไทย. (2021). รายงานการค้ามนุษย์ประจำปี ค.ศ. 2021. สืบค้นจาก <https://th.usembassy.gov/th/our-relationship-th/official-reports-th/2021-trafficking-persons-report-thailand-th/>
- สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์. (2019). ร่างผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร (ปรับปรุงครั้งที่ 4). สืบค้นจาก <https://asa.or.th/laws/news20191113/>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2020). ยุทธศาสตร์ชาติกับ SDGs. สืบค้นจาก <https://sdgs.nesdc.go.th/%E0%B8%A2%E0%B8%B8%E0%B8%97%E0%B8%98%E0%B8%A8%E0%B8%B2%E0%B8%AA%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B9%8C%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%81%E0%B8%B1%E0%B8%9A-sdgs/>
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2018). นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579
- สำนักงานเลขาธิการศูนย์บัญชาการการป้องกันการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน. (2015). ประวัติความเป็นมา. สืบค้นจาก <https://ccpl.mol.go.th/%e0%b8%82%e0%b9%89%e0%b8%ad%e0%b8%a1%e0%b8%b9%e0%b8%a5%e0%b8%ab%e0%b8%99%e0%b9%88%e0%b8%a7%e0%b8%a2%e0%b8%87%e0%b8%b2%e0%b8%99/%e0%b8%84%e0%b8%a7%e0%b8%b2%e>

- 0%b8%a1%e0%b9%80%e0%b8%9b%e0%b9%87%e0%b8%99%e0%b8%a1%e0%b8%
%b2
- สำนักโฆษก. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2018). จุดเริ่มต้นมาตรการสวัสดิการแห่งรัฐ นวัตกรรมเพื่อ
แก้ปัญหาความยากจน. ไทยคู่ฟ้า (7).
- อลงกรณ์ ฉลาดสุข. (2021). คำถามต่อการเปิดประเทศและข้อเสนอแนะต่อมาตรการที่เกี่ยวข้องกับแรงงาน. สืบค้น
จาก <https://TDRI.ORG.TH/2021/11/QUESTIONS-ABOUT-REOPENING-THE-COUNTRY/>
- 3PlusNews. (2019) LPN เปิดปฏิบัติการค้ามนุษย์ ช่วยเหลือลูกเรือประมงในอินโดนีเซีย. สืบค้นจาก
<https://ch3plus.com/news/social/3mitinews/155288>
- BBC THAI. (2021). วัคซีนโควิด: โครงการโคแวกซ์ (COVAX) ที่จะจัดวัคซีนให้กว่า 180 ประเทศคืออะไร ทำไม
ไทยไม่เข้าร่วม. สืบค้นจาก <https://www.bbc.com/thai/international-55879187>
- SDG Goal Knowledge Platform. (2021). *Voluntary National Review 2021*. Retrieved from
<https://sustainabledevelopment.un.org/index.php?page=view&type=30022&nr=2457&menu=3170>
- SDG MOVE. (2021). ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ SDGs. สืบค้นจาก <https://www.sdgmove.com/intro-to-sdgs/>
- SDG MOVE. (2021). ความเป็นมาของ SDG. สืบค้นจาก [https://www.sdgmove.com/%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B9%80%E0%B8%9B%E0%B9%87%E0%B8%99%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%82%E0%B8%AD%E0%B8%87-sdgs/#:~:text=%E0%B9%80%E0%B8%9B%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%AB%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%9E%E0%B8%B1%E0%B8%92%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%A2%E0%B8%B1%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B8%A2%E0%B8%B7%E0%B8%99,2030\)%E0%B8%89%E0%B8%B0%E0%B8%99%E0%B8%B1%E0%B9%89%E0%B8%99%E0%B9%83%E0%B8%99%E0%B8%9A%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B9%82%E0%B8%AD%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%AA](https://www.sdgmove.com/%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B9%80%E0%B8%9B%E0%B9%87%E0%B8%99%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%82%E0%B8%AD%E0%B8%87-sdgs/#:~:text=%E0%B9%80%E0%B8%9B%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%AB%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%9E%E0%B8%B1%E0%B8%92%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%A2%E0%B8%B1%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B8%A2%E0%B8%B7%E0%B8%99,2030)%E0%B8%89%E0%B8%B0%E0%B8%99%E0%B8%B1%E0%B9%89%E0%B8%99%E0%B9%83%E0%B8%99%E0%B8%9A%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B9%82%E0%B8%AD%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%AA)
- United Nations (UNDSEA). (2018). *The 17 Goals*. Retrieved from <https://sdgs.un.org/goals>